

Mythologia, Francfort, 1581 - IX, 08 : De Cyclopibus

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Francfort, 1581 - X \[133-134\] : De Cyclopibus](#)

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre IX

Ce document est une version augmentée de :

[Mythologia, Venise, 1567 - IX, 08 : De Cyclopibus](#)

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre IX

[Mythologie, Paris, 1627 - IX, 09 : Des Cyclopes](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre IX

[Mythologie, Lyon, 1612 - IX, 08 : Des Cyclopes](#) est une traduction de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Francfort, 1581 - IX, 08 : De Cyclopibus, 1581

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 14/01/2026 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/6054>

Copier

Présentation du document

Publication Francfort, André Wechel, 1581

Exemplaire Regensburg (Allemagne), Staatliche Bibliothek, 999/Hist.pol.1307

Format in-8

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination pp. 984-992

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses [Cyclopes](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 28/12/2018 Dernière modification le 25/11/2024

De Cyclopibus. CAP. VIII.

VERUNT autem Cyclopes Cœli & Terræ filij, ut ait Hesiodus his carminibus in Theogonia:

γενετο δ' αὖ κύκλωπας ὑπὲρβαν ἥτορ ἔχοντες,
βρόντων τε, στειρότων τε, καὶ ἄρ' ὅλῳ ὀφρὶμόθεντος
οἱ γὰρ ἱβροντῶν τ' ἰδὲ γαίης τε κεραιόεν.
οἱ δ' ἠτοὶ τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν,
μῆτορ δ' ὀφθαλμοῖς μίσησιν ἐνέκλειτο ματῶπιον.
κύκλωπες δ' οἷον ἦσαν ἐπ' ὠκυμοσὶ, ἔνικ' ἄρα σφίων
κυκλωπὶ τῆς ὀφθαλμοῖς ἔκλειτο ματῶπιος.

*Hæc eadem peperit Cyclopes deinde superbos,
Argem magnanimum, pariter Brontem, Steropemque:
Qui fulmen, tonitruumque, Iovis grævia arma parabant.
Cetera Divi similes fuerant, sed fronte rotundum
Lumen gestabant mediæ: hinc sunt nomen adepti.*

Euripides tamen Cyclopes marini Dei hoc est Neptuni filios illos nominavit in Cyclopibus, cum inquit:

ἦ οἱ μόνωπες πάντες παῖδες θεῶν
κύκλωπες αἰκοῦσ' αἰτρ' ἱερῶν ἀνδροκτόνοι.
τούτων ἑὸς ἀφ' οὗτος ὅς μιν οἱ δομοῖς
δοῦλοι· καλεῦσι δ' αὐτὸν, ὃ λατρεῖσιν ὄμοιο,
πελύφῃμον.

*Monoculi & bi Dei marini filij
Cyclopes homicida antra desertæ incolunt.
Unus horum nos summus serus domi:
Illumque cui servimus, ipsi nominant
Polyphemum.*

At cum Polyphemus inter hos omnes, qui centum fuisse memorantur, visibus corporis, formæque magnitudine præstaret: non satis constat quibus parentibus ortus fuerit: quippe cum Apollonius libro primo Argonauticorum illum admirabilis magnitudinis Polyphemum Neptuno & Europa Tityi filia natum fuisse inquit in his carminibus:

τῶν αἰνῶν αὐτ' ἐπὶ τοῖσι λιπὼν πολύφῃμος ἔσται·
τὸν ῥα ποσειδάωνι ποσειδάωνος ἀλγόν
ἐμρώπη Τιτυοῖο μαχαιρινῶς τέλει κέρη.
κείτος αἰτὴρ καὶ πάντεσσι ἐπὶ γλαυκοῖο διασκοῖ
εἰδῆματος, ὃ δ' ἑοῖς ῥαῖσιν ἐπὶ δόξας, ἀλλ' ὅστις αἰκρῆς

ἔχεται

ἔχεται τὴν γὰρ ὁμοιοῦσιν ἡ πεφύρητο κελεύει.

Hic alibi Polyphemum adeſt mox Tanaro, at alma

Europha hunc Tityi genuit pulcherrima proles

Neptuno celerem ſupra omnes, viribus ætrem,

Per mare carneum, ſumidis cùm tollitur undis,

Cutretet, & ſummas dixit ingeret aquore plantas.

Andro verò Teius in Affinitatum Epitomis & Poſidonius Polyphemum patre Elata, at matre Stilbe nymphea natum fuiſſe memorat. Conon in Heraclea Elafi & Amymones Polyphemum filium fuiſſe tradidit. Homerus in primo Odylſſæ Polyphemum Neptuni & Thoofæ nympheæ filium ſcripſit. Cyclo-
pas autem ſingulos unum oculum tantum habuiſſe in media fronte, ita ſcripſit Apollodorus libro primo: *μὴ δὲ τέρας δὲ αὐ-
τῷ τικτοῖ γῆ κύκλωπας, ἄρπιν, χιρὲ πιν, βρόντις ὡν ἕκαστος
ἔχει ἑνα ὀφθαλμόν ἐπὶ τῷ μετώπῳ. Poſt hos Tellus è Cælo Cy-
clopes reperit, Harpen, Steropen, Bronten: quorum ſinguli
unum oculum habebant in fronte. Hos in Lipara inſula, quæ
Meligunis etiam dicta eſt, habitafſe, quæ eſt una ex Æolijs, ita
ſcripſit Callimachus in lauacrum Dianæ:*

αὐτοὶ δὲ κύκλωπας μετὰ κίαν τὸς μὴ ἔτι τμῶ

νῆσῳ ἐνὶ Λιπάρῃ, (Λιπάρῃ τῇ, ἃ μὰ τὸ γῆρας

οὐτομάοι μελιγυνί) ἐπ' ἀκμοσὶν ἡ φαίσις

ἑσάοτας περὶ μύθρον, ἐπὶ γὰρ τὸ γὰρ μίγα ἔργον.

Continuò Cyclopes adit: tunc repperit illos

In Lipara, namq, hic habitabant: nomen at illi

Tum Meligunis erat, candentis pondera circum

Hi ſtabant ferri, Vulcani incudibus amplius

Impoſiti: nam urgebat opus pragraude.

Euripides in Cyclope videtur reliquos Cyclopas Polyphemi filios putafſe, cùm ita ſcribat dicentem Polyphemum:

ἦ δὲ παῖδες πρὸς τὸν μόνον εἰς οὐρανὸν

παίματα.

Cuſtodientes filios cerno greges.

Hunc in ſpelunca habitare ſolitum, & oves in Sicilia cuſtodire, magis notū eſt, quàm vt indigeat explicatione, cùm in eadem tragœdia etiam id ſcribat Euripides, & Homerus libro primo Odylſſæ. Scriptum reliquit Onaſus in primo libro rerum Amazzonicarum Latonomen Herculis ſotorem, Amphitryo-
piſque & Alcmenæ filiam, fuiſſe Polyphemi uxorem. Erat au-

tem victus Polyphemi, aliorumq; Cycloporum, fructus, quicun-
que è terra nascebantur, nullisq; vtebatur legibus, vt ait Hom.
in libro nono Odyss. quos etiam ἀβιμίς τε siue exleges vocat
in his carminibus:

κυκλώπων δ' ἴς γαῖαν ὑπερφιάλων ἀβιμίς τε
ἰκόμειδ', εἴ βασιλεῖσι πεπειθότες ἀειάτοισιν
ἔτε φυτεύουσι χερσὶ φυτὲς, ἔτ' ἀρέωσιν
ἀλλὰ τὰ γ' ἀπαρτεῖται ἀτήρ τε πάντα φύονται,
αὐτοὶ καὶ κριθαὶ καὶ ἀμπέλαι, αἵ τε φέρουσιν
εἰς ἀνθρώπων φύλον, καὶ σφιν διὰς ὁμήρεος αἴεξ.
ταῦτα δ' ἔτ' ἀγορεύει βασιλῆες, ἔτ' ἰβιμίς τε
ἀλλ' οἷ γ' ὑψηλὴν ὄρεϊον νείκεσι κάρησι
ὅς ποταμὸν γλαφυροῖσι βιμίς τε ὕδρ' ἵκαται
παίδων ἢ δ' ἀλέγων ἢ δ' ἀνέλων ἐλέγχει.

*Veniunt ex legum ad Cycloporum protinus arma,
Qui superum freti bonitate, haud semine iacto
Obuertunt terras, manibus nec germina plantant
Omnia sponte sua nullis nascuntur aratri
Hordea, frumentum de coactum, ac ipsa racemos
Vinea producit, quos auget Iupiter imbre.
Non fora, non causas norunt, non iura senatus:
Aspera in excelsis habitant, montibus antra,
Et puer, & magni de rebus indicat vixor.*

Nam primum viuendi genus, quod vrbauitatem quandam
videretur continere, primi instituerunt Cyclopes: qui cum fi-
lijs & vxoribus de rebus vtilibus consultabant. Fuerunt qui di-
xerint vtile fuisse ciuitates condere, & cum homines in vnum
conuenissent, leges ferre, atque idcirco horum commodorum
auctores mirificis laudibus extollunt. Ego contra, nihil magis
perniciolosum contigisse humano generi hominum cenſeo,
cum comoda illa quæ cum ciuitatibus excogitata sunt, o-
mnium ſcelerum cauſæ fuerint. Satis enim erat homini ad fe-
liciter viuendum Dei cognitio, & lex, quæ pulsari quempiam
vetasset; cum auaritia, latrocinia, ignauia, ambitio, bella, Deo-
rum contemptus, & omnia ſcelera denique cum commodis
ciuitatum pullulauerint; quæ nisi introducta fuissent, omnes
plantationibus & agriculturæ nunc eſſemus intenti, felicissi-
miq; sine principum auaritia viueremus. Fama est Galatæam
fuisse amaram a Polyphemo, vt ait Theocritus in Cyclope.
Istud

Istud autem contrigit quia Philoxenus Cytherius cum eò adijisset, templumq; vidisset Galatæ à Cyclope erectum, causam ignorans, Polyphemum illam amasse credidit, & idcirco templum illud ei erexisse, ut scripsit Alcimus libro tertio rerum Sicularum, & enarrator Theocriti. Ad huius amoris remedium & fistula, & Musarum cantibus usus est Polyphemus, ut testatur Theocritus. dicitur Polyphemus non modò amasse Galatæam, sed etiam Galatū ex illa suscepisse, ut testatus est Bacchylides, cum quidam Celtum etiam Polyphemi filium fuisse inquirant, à quo dicti sunt Celtæ: & Illyrium, à quo Illyris: & Hænetum, ut quidam voluerūt, à quo regio postea Venetia: & Paphlagoniæ, ut ait Dercyllus in lib. de nominib. urbium & locorū. Hylā præterea non ab Hercule, sed à Polyphemo fuisse amatum memorant, ut ait Socrates in cōmentarijs ad Idotheum, & Zenodotus in linguis. Dicitur & Tirynthe urbs opus fuisse Cyclopi, cuius muri fuerunt è rudibus lapidibus extructi, eratq; illa eorum magnitudo, ut nec minimus quidem eorū vel iumentorum bigis loco moveri posset, ut scriptū reliquit Paus. in Corinthiacis, quod factum fuit ad Proeti gratiam, ut ait Strabo lib. 8. Quidam arbitrati sunt Mycenæ etiam muros validissimos extructos fuisse à Cyclopi, quos Argivi fugatis Mycenæis demoliri non potuerunt. Erat autem Polyphemus Cyclopū princeps, homo non solum agrestis & ferus, sed planè inconsideratus, qui cum pecudibus etiam aliquando loqueretur, ut testatur Cic. lib. 5. Tusculanarum disputationum. nam is beatum arietem appellat, quòd quā vellet, posset inire, & attingere, cū Cyclops ariete illo nihilo esset prudentior. Quis enim sapiens appellari possit, qui felicitatem humanam in turpissima libidine sitam esse arbitretur? nam qui inter vina, lautioraque pocula, aut inter immodicum commodorum à natura ad conservanda corpora datorum usum se felicem censeat, ebrietateque omnium propè facinorum turpissima vincatur, nonne inter beluas potius hic, quàm inter homines est connumerandus? Quid etiam deformius dici aut commemorari potest, quàm si tantum Polyphemi corpus in spelunca prostratum, & frustra eorum hominum cum vino eructans, multoque vomitu pectus & barbam deturparam ac foetidissimè olentem, & ipsum Polyphemum inter eum vomitum iacentem videremus? at quantæ vires quàm parvis poculis infractæ sunt? ne-

que abhorret sanè ab huiusmodi ebrietate & imprudentia, legum, æquitatis, & Deorum contemptio, & impietas omnis illa, quam Homerus illi attribuit:

ὡς ἰφάμελιν· ἔδ' ἔμ' αὐτὸς ἀμάρτυρον πλεῖστον
 νῆπιος ἔστω· ἢ τηλέθιν ἡλῆλασαι,
 ὅτ' ἐμὲ θεὸς κίλειαι δ' ἰδύμεν, ἢ ἀλίπατοι.
 ἢ γὰρ κύκλωπις αἰὲς ἀγίοχρον ἀλίγαται,
 ἢ δ' ἰθὺν μακάρων ἐπὶ πολὺ φέρτεροι εἰμὶν.
 ἢ δ' ἂν ἰγὼ αἰὲς ἔχθρος ἀλυνάμορος πεφιδόμην
 ἢ τὰ πῦρ, ἢ δ' ἰτάρων, εἰ μὴ θυμὸς με κίλει.

Sic ego: sic contrà in turbato pectore fatur.

Stultus es, aut huc è longinquis finibus erras,

Qui curare Iovemque tones, superosq; Vereri.

Nec mos Cyclopum est superos curare, Iovemque:

Quid superisque Iovi, superno robare praestant.

Nec tibi, vel soceris parcam, magni Iovis iram

Quò vitem, nisi sic animo mihi federit ipsi.

Atque is qui nullo rationis ductu, nullaque vel hominum vel Deorum reuerentia moueatur, trahaturve ad æquitatem, quo pacto non tanquam belua omnem suam felicitatem in ventris voluptate collocauit? at tanta fuit eius Cyclopis arrogantia, ut nulla habitæ beneficentiæ Dei, & benignitatis cœli ratione, se terram ad fertilitatem cogere arbitraretur, tãquam sola humana diligentia sufficeret agris colendis. sic enim gloriatur apud Euripidem:

ἢ γὰρ δ' ἀνάγκη, καὶν θέλη, καὶν μὴ θέλη,
 τίκτησιν ποίη, τὰ μὲν πινύει βοτάν'
 ἢ ἰγὼ ἔτι θεῶν, πλεὺς ἡμῶν, θεῶσι δ' ἢ
 καὶ τῇ μεγίστῃ γαστρὶ τῆς δ' αἰμόνων.
 ὥς τ' ἢ πινύει καὶ φάγειν τὰ φ' ἡμέραν,
 αἷος ἔτι ἀνθρώποισι τοῖσι σώφροσι
 λυπῆν δ' ἢ μὴδ' ἐν αὐτόν. οἳ δ' ἢ τὸ νόμον
 ἴδοντο, περικίμοντες ἀνθρώπων βίῳ,
 καλὴν αἰῶνα.

Necesse terra sit volenti, sine non,

Herbas creare pingui, ut sit grex meus,

Nulls Deorum, sed mihi quem nutrio,

Et huic Deorum maximo Venti: Viri

Ut solus est hic Iupiter prudentibus.

Bibendi

*Bibendi edendi hic lex diebus singulis,
Vivendi & ſqꝫ ſuauiter qui legibus
Ornare vitam protinus mortalium
Voluere, ego Valere iuſſi iam diu.*

Sed tamen tanta hæc arrogantia ultores Deos aliquando experta eſt, nam cum in proſpectu illuc Vlyſſis ſocios Polyphemus ſœuiſſet, ac nonnullos voraiſſet, illud verum eſſe, quod ita ſcribitur à Theognide, expertus eſt:

*ὅδ' αἰς πῶς ἔσται πολὺν αἰὲν ἰδὲ παρῆσται,
ὃν ἰκίτῳ θυτῶν, ἀθανάτοισι λαοῖ.*

*Hospes decipiens peregrinos ſine rogantum
Suppliciter vocem, nemo Deos latuit.*

Nam proſpectò ille qui neque Iouem, neque ſuperos vel tantilli faciebat, qui terræ etiam imperare ſibi videbatur, qui nullam curabat cæli clementiam, hic ab homunculo Vlyſſe, vel oculo, quem vnicum habebat, priuatus eſt: quare non ſolum Deorum conſilio, ſed etiam humanis viribus denique cedant oportet, qui ſupra humanas facultates temeritate quadam extolluntur. Memorix prodidit Apollodorus libro primo Deorum, Cyclopes ſtatim natos in tartarum deiectos fuiſſe, deinde Iouis opera ita precante Tellure, quia victoriam illi adueſus patrem vaticinata eſſet, è vinculis liberatos, & in lucem reductos cæſa Campe, quæ illos cuſtodiebat. Tunc Cyclopes Plutoni galeam donarunt, quam ſiquis haberet, à nemine videri poterat: tonitrua, & fulgura, & fulmina Ioui, quibus omnes mortales perterrefaceret: tridentem autem Neptund, quo maria omnia perdomaret. Idcirco crediti ſunt ex illo tempore Cyclopes, & inter hos maximè Brontes, Steropes, ac Pyracmon fulmina Ioui in Ætna Siciliæ monte facere, vt ait Virgilius lib. 8.

*Ferrum exercebant Caſſo Cyclopes in antro,
Brontesque, Steropeſqꝫ, & nudum membra Pyracmon.
His informatum manibus iam parte polita
Fulmen erat, toto genitor quæ plurima cælo
Dei cit in terras: pars imperfecta manebat.
Tres imbrui torti radios, tres nubi aquoſa
Addiderant, rutili tres ignis, & aliti Auſtri.
Fulgores nunc terriſticos, ſanctumque metumqꝫ
Miſcebant operi, flammisqꝫ ſequacibus iram.*

Cum igitur Æsculapius fulmine cæsus fuisset, Apollo mortis filij grauius ferens, fulminis ministros & artifices sagittis confecit, ut est apud Eufipidem in Alceſtide. atque ita scripsit Orpheus in Argonaut.

ἔνκατοι κύκλωπας ἀμυμακί τοισιν δῖοις
ὅς φηστέϊσιν ἴτανε, Ἀσκληπιὸν ἦν ἄγε λάβηκε.

*Cyclopes quoniam transfixerat ille sagittis,
Æsculapi causa miseri, qua vulnera lenit.*

¶ Atque hæc illa sunt, quæ de Cyclopibus fabulosè memoriæ prodita fuerunt ab antiquis scriptoribus, nunc veritatem ex his exprimamus. omnia autem fabularum segmenta, ut diximus superius, proprium quoddam habet historiæ fundamentum: ut ea quæ dicta sunt de Æolo, quod adjacentibus Liparæ insulis imperauerit. Sic Scylla & Charybdis dictæ sunt non solum illis de causis, quæ commemoratæ sunt, nauigantes absorbere: sed etiam quia piratæ & latrones loca finitima habitarent, qui præternauigantia nauigia prædarentur. Læstrygonas autem & Cyclopes Ætne & Leontinis vicina loca incolentes immanes & efferos quosdam homines fuisse memorant, & maleficos, & latrones, & in omnes peregrinos prorsus inhumanos, quare hæc de illis tradita sunt. Veruntamen cum nullum scelus mortalium Deus inultum esse patiatur, ut diutius pœnas daret pro flagitijs & crudelitate Polyphemus, Deus non iniussit cōsiliū Vlyssi, ut illum, cum pollet, iugularet (nam id quidē breue futurū erat supplicium) sed ut oculo illo amplo, quem vnicum habebat, priuaret. Dictus est autem Cyclops ab oculo circulari. Huic ante illud supplicium eximiam crudelitatem, impietatemq; inauditam tribuit poeta, quæ facit in amorem propè furiosum, & ebrietate victū, & in omnes voluptates corporis maximè propensum, atq; omnino imprudentē: cum nemo malus & prudēs vno tempore esse possit. Alij tamen maluerunt fabulā hanc ad phycas rationes traduci, qui dixerunt Cyclopes esse vapores, è quibus fulmina, & fulgura, & tonitrua nascantur. Hi dicuntur fuisse Cœli & Terræ filij, quoniam vapores è terra, non nisi per calorem cœlestem extolli, atque extenuari in aera possunt. Cum verò multi etiam ex aquis extenuatis oriantur, meritò Europæ siue Terræ & Neptuni filius dictus est Cyclops Polyphemus. Huic matrē Stilben tribuerunt, quod nomē splendida significat. alij Thoosam quasi currētem

ei

eius matrem dixerunt, quia frequentes & citi ascendunt vapores, quo tempore fieri solent fulmina. Dicti sunt habitare Æternam montem Siciliæ igne abundantem, quoniam non nisi per calores fiunt, cum frigore cogantur, & de cœlo depellantur. Horum tres præcipuè dicti sunt Ioui fulmina fabricare, Harpes, Brontes, Steropes, quod Harpes ad se rapiat vapores, pro quo alij Pyracmonem substituerunt. Est enim Polyphemus, ut nomen ipsum significat, multus strepitus, siue multus sonitus: at Pyracmon, multus ignis. Nam nisi magna vis ignis, multaque vaporum copia fuerit, fiunt quidem fulgura & tonitrua, at fulmina certè aliquo horum trium ministrorum deficiente fieri vel creati non possunt. at *ἰσχυρὰ* tonare significat, unde dictus est Brontes. Steropes fulgur est, & splendor is qui fulmina antecedit. Cum hæc in aere contingant circa fulmina, hæc fabula de Cyclopibus conficta est ad explicandam illam quæ fiunt in sublimi ab antiquis. est enim idem atque si dixissent: vapores ex aqua & terra virtute caloris cœlestis, Solis scilicet, extenuati sublimes extolluntur, qui ubi condensantur eliso calore, fiunt tonitrua & fulgura & fulmina, quæ deorsum ab aere supremo, qui Iupiter appellatus est, pelluntur ac deiciuntur. Hi dicuntur fuisse aliquando in tartarum à patre detrusi, & in lucem postea à Ioue reuocati, quoniam calor per hyemem vapores inferius attrahit sub terram, cum vis frigoris illos intra terram coerceat: at Ioue reuocante temperie aeris scilicet è tartaro liberantur, Campe cæsa, siue glacie potius & crusta terræ liquefacta. Fabulantur Polyphemum victum fuisse dolo ab Ulyssæ, cum antea esset omnibus formidabilis, quia prudentia mortalium res arcanas naturæ denudauerit, quæ antequam cognoscantur sunt in maxima admiratione ac metu, quales fuerunt fuisse eclipses ante Thaletis tempora, qui primus naturam rationemque defectuum Solis & Lunæ patefecit, animosque mortaliū insigni trepidatione liberauit. At Cyclopibus tamen aram pro mortalium dementia structam fuisse, ad quam res diuina fieret, scripsit Paul. in Corinthiacis, & diuinos honores illis fuisse institutos. Dictus est autem Apollo Cyclopes filij causa occidisse, quoniam vapores per vim Solis & coguntur & soluntur. sunt enim Cyclopes vapores, è quibus fiunt fulmina, & venti, & imbres, ita dicti quod in circulum assidue ferantur. Nam modò ascendunt rarefacti per vim Solis, modò in plu-

uias condensantur, in circulumque vertuntur in elementa, de quibus ita ait Lucr. lib. 5.

*Et primum faciunt ignem se vertere in auras
Aeris, hinc imbrem gignit, terramque creant
Ex imbre, rursumque a terra cuncta reuertit:*

Humorem primum, mox aera, deinde calorem.

Ac de Cyclopibus satis, nunc de Lycaone dicamus.

De Lycaone.

CAP. IX.

NEQVE verò Lycaon satis commodum pro sua crudelitate vitæ suæ finem consecutus fuit. quem tradiderunt fabule pro sua feritate ex humana forma in beluam omnium propè ferarum crudelissimam Deorum immortalium ira versum fuisse. Lycaon fuit eius Pelasgi filius, qui natus est è Ioue ac Niobe, & regnavit in Arcadia: qui cum primum regnare cepisset, rudes adhuc homines tuguria ad arcendas frigoris & æstus & imbrium & ventorum iniurias adificare docuit: tunicasque facere instituit è corijs suillis. Deinde à frondium & herbarum & radicum usu, quibus vel incautè perniciosi aliquando vefcebantur pro cibarijs, ad salubriores glandes, & ad eas præcipuè quæ de sagis legerentur, diuertit: quare illud dictum est de Arcadibus ab oraculo:

πολλοὶ δὲ ἄνθρωποι ἐν Πελωποννήσῳ καὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ.

Plurimi in Arcadia vefcentes glande feroces

Mortales habitant.

Lycaonis mater fuisse dicitur Melibœa Oceani filia, ut putavit Hesiodus, vel, ut alijs magis placuit, Cyllene nymphea, ut scripsit Apollodorus libro tertio. Fertur Lycaon eodem tempore impetasse Arcadibus, quo Cecrops Atheniensibus: quem Iupiter in lupum vertisse dicitur, quoniam ad aram Iouis Lycæi infante mactaro humanum sanguinem libauerit. Aiunt inter ipsa sacra, antequam ab ara discederetur, illum in lupum fuisse mutatum, sicuti ait in Arcadicis Pausanias. hic in Lycæo monte Lycosuram urbem condidit, & templum in ea, quod Iouis Lycæi appellauit, & ludos in eius honorem instituit, quæ vocata sunt Lupercalia. Neque verò solus Lycaon dictus est in illis sacrificijs in lupum fuisse conuersus, sed etiam alij complures ex omnibus temporibus sequentibus: qui non tamen in omni tempore